

PSYKOSOSIALT SKOLEMILJØ

Hitra kommune

2022

FR1202

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Hitra kommunes kontrollutvalg i perioden august - november 2022.

Kontrollutvalget skal påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres, jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 punkt c. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger¹.

Revisjonsteamet har bestått av prosjektleder/oppdragsansvarlig Marit Ingunn Holmvik prosjektmedarbeider Johannes Nestvold, og kvalitetssikrere Margrete Haugum og Hanne Marit Ulseth Bjerkan. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Hitra kommune, jf kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs² standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidt-norge.no.

Stjørdal 16.01.2023

Marit Ingunn Holmvik

Oppdragsansvarlig revisor

¹ Kommuneloven § 23-3, 1.ledd

² Norges Kommunerevisorforbund, www.nkrf.no

SAMMENDRAG

Forvaltningsrevisjonen om elevenes psykososiale miljø ble bestilt av kontrollutvalget 28.02.2022. Følgende problemstillinger er undersøkt:

- **Jobber skolene forebyggende for å sikre et trygt og godt skolemiljø?**

Det gjennomføres et systematisk arbeid, med flere tiltak for å sikre et trygt og godt skolemiljø. Det gjenstår noe arbeid med å oppdatere rutiner opp mot ny praksis. Kompetanseutvikling inn psykososialt skolemiljø skjer gjennom utviklingsarbeid i skolen. Skolens plikt til å informere elever og foreldre om retten til et trygt og godt skolemiljø blir gjort på ulike måter, men skolen kan bli bedre til å sikre at dette gjennomføres, og å sikre seg at informasjonen når fram. Muligheten elevene har til å involvere seg og påvirke sitt skolemiljø er ivaretatt gjennom klassens time og elevråd. Samarbeid mellom ulike tjenester er forsøkt sikret gjennom organisatoriske endringer, og gjennom arbeidet som blir gjort av sosialfaglig rådgiver.

- **Følger Hitra kommune opp aktivitetsplikten i opplæringsloven?**

De voksne ved skolene har kompetansegrunnlag for å kunne gripe inn, men refleksjon om krenkelsesbegrepet vil fortsatt være nødvendig. Videre blir både varsling og undersøkelse gjennomført, men rutiner for skriftlig varsling er ikke godt nok innarbeidet. Revisor har gjennom å se på et utvalg aktivitetsplaner funnet at skolene må bli bedre på å sikre at alle kravene er oppfylt. Det gjelder både oppfølgingsansvar, at elever blir hørt, evaluering og dokumentert avslutning av en sak.

Konklusjon

Revisor konkluderer med at skolene i stor grad jobber forebyggende for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, men har følgende kommentarer:

- Plan og rutiner er etablert. Planen er av eldre dato og bør oppdateres.
- Utviklingsarbeidet har ført til nye rutiner, som er innført ved alle skoler. Disse har satt seg i ulik grad ved skolene, og vil kreve fortsatt oppfølging framover.
- Det kan gjøres mer for å sikre at foreldrene er tilstrekkelig informert om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.

Revisors konkluderer med aktivitetsplikten i opplæringsloven ikke er fulgt opp godt nok på alle områder. Det gjelder spesielt kravene til aktivitetsplaner, der et utvalg av saker viser at skolene må bli bedre på å sikre at formalitetene er i orden, og at dokumentasjonen sikres for framtiden.

Anbefalinger

Revisor anbefaler at

- Plan for Trygt, godt og inkluderende skolemiljø bør oppdateres i henhold til gjennomført utviklingsarbeid og implementering av praksis.
- Skoleledelsen bør sikre seg at alle foresatte er informert om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.
- Kravet til innhold i aktivitetsplaner må sikres.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	6
1 Innledning.....	7
1.1 Bestilling	7
1.2 Problemstillinger	7
1.2.1 Avgrensing.....	7
1.3 Metode	7
1.4 Bakgrunn.....	9
1.4.1 Hva er psykososialt skolemiljø?	10
2 Forebyggende arbeid	11
2.1 Problemstilling	11
2.2 Revisjonskriterier	11
2.3 Systematikk i arbeidet	11
2.3.1 Rutiner	11
2.3.2 Forebygging og oppfølging	14
2.3.3 Informasjon om rettigheter og involvering i skolemiljøarbeid	15
2.3.4 Kompetanseutvikling	18
2.3.5 Tverrfaglig samarbeid	19
2.4 Vurdering.....	20
3 Aktivitetsplikten.....	22
3.1 Problemstilling	22
3.2 Revisjonskriterier	22
3.3 Utøvelse av aktivitetsplikten	22
3.3.1 Følge med og gripe inn	22
3.3.2 Varsle og undersøke	24
3.3.3 Tiltak - Aktivitetsplan	26
3.3.4 Dokumentasjon av aktivitetsplikten	27
3.4 Vurdering.....	28
4 Kommunedirektørens uttalelse	30
5 Konklusjoner og anbefalinger	31
5.1 Konklusjon.....	31
5.2 Anbefalinger	31
Kilder	32
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier.....	33
Vedlegg 2 elevundersøkelsen	36
Vedlegg 3 – Høringssvar	37

1 INNLEDNING

I dette kapittelet gjennomgår vi bestilling, problemstillinger og bakgrunn for prosjektet.

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget vedtok 28.02.2022, i sak 02/22 en prosjektplan for en forvaltningsrevisjon om skolenes psykososiale skolemiljø. Dette er en oppfølging av plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020-2024.

1.2 Problemstillinger

På bakgrunn av bestillingen ble følgende problemstillinger utarbeidet for å belyse elevenes psykososiale miljø:

- Jobber skolene forebyggende for å sikre et trygt og godt skolemiljø?
- Følger Hitra kommune opp aktivitetsplikten i opplæringsloven?

1.2.1 Avgrensning

Rapporten har ikke med alle aspekter ved skolemiljøet. Prosjektet er avgrenset mot det fysiske skolemiljøet, og omtaler ikke den skjerpede aktivitetsplikten som følger av Opplæringsloven § 9A-5.

1.3 Metode

I en forvaltningsrevisjon er det å innhente data ved ulike metoder sentralt. Dersom flere datagrunnlag peker i samme retning, styrkes revisors vurderinger. Dersom dataene fra ulike kilder spriker kan dette indikere funn eller avvik som det er ønskelig å omtale nærmere. Videre er det avgjørende å innhente tilstrekkelig datagrunnlag, som både er relevant og pålitelig nok til å kunne besvare de vedtatte problemstillingene.

Datainnsamlingen i denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført ved intervju og dokumentgjennomgang. Intervju som metode er valgt for å få kjennskap til hvordan skolene i praksis gjennomfører skolemiljøarbeid med grunnlag i gjeldende dokumentasjon og rutinebeskrivelser. Intervjuene er gjennomført enten enkeltvis eller to og to sammen. Dette etter ønske fra skolene selv.

Arbeidet ble startet med et møte med rådgiver for oppvekst og ny kommunalsjef for oppvekst. Kommunalsjef oppvekst var helt ny i stillingen våren 2022, og har av den grunn ikke noe forhold til arbeidet med det psykososiale miljøet i foregående skoleår. Det var likevel et ønske fra kommunedirektøren om at kommunalsjef oppvekst skulle involveres i arbeidet fra starten av.

Vi har intervjuet følgende følgende personer ved skolene:

- Fillan barne- og ungdomsskole (herunder Kvenvær):
Rektor og assisterende rektor i samme intervju. Seks lærere, fordelt på tre intervju. Lærerne representerer teaminndelingen i 1.-4., 5.-7., og 8.-10. trinn ved skolen.
- Barman oppvekstsenter:
Rektor i eget intervju. To lærere, en fra hvert av teamene 1.-4. og 5.-7. trinn i separate intervju
- Knarrlagsund:
Både nyansatt og tidligere rektor i samme intervju. En lærer 1.-7. trinn i eget intervju
- Strand oppvekstsenter (herunder Hemnskjela oppvekstsenter):
Rektor og fagleder i samme intervju. En lærer for 1.-4. og en for 5.-7. trinn i separate intervju.

Alle intervju er gjennomført ved besøk på skolene, og ble gjennomført ganske kort tid etter skolestart i august 2022. Det å besøke rektorene og lærere på skolene der de jobber har i seg selv en egenverdi, da det gir muligheter for å innlemme observasjon i metodegrunnlaget dersom det er riktig. Lærerne som er intervjuet har ulike roller i skolen, og representerer ulike funksjoner som både teamleder, kontaktlærer samt rådgiver/sosiallærer/spesialpedagog. Til sammen er det intervjuet 4 rektorer og 14 lærere ved skolene.

Revisor har fått tilsendt dokumentasjon om planer, rutiner og skjema som benyttes. I tillegg er det hentet informasjon fra kommunens nettside og fra elevundersøkelsen. Den viktigste grunnlagsdokumentasjonen fra kommunens side er «Plan for trygt, godt og inkluderende skolemiljø», med alle vedlegg.

Rådgiver oppvekst har utarbeidet en liste over aktivitetsplaner for perioden 2019-2022. Listen viser ikke hvilke skoler som er representert, men kun hvilke klassetrinn. Ut fra saksmengden (31 saker) i denne listen har revisor gjort et tilfeldig utplukk av i alt 10 aktivitetsplaner fra skoleåret 2021-2022. Foregående skoleår er valgt for å få et mest mulig tidsaktuelt bilde av hvordan skolene arbeider med aktivitetsplanene. En svakhet ved dette utplukket er at en av skolene ikke er representert, da denne skolen kun hadde lagt inn aktivitetsplaner fra tidligere skoleår. Dette ble revisor gjort kjent med i etterkant av at utplukket ble foretatt.

Data fra intervjuene er i kombinasjon med dokumentasjon fra kommunen relevante (gyldige, valide) og tilstrekkelige for å svare på problemstillingene i forvaltningsrevisjonen. Alle som er intervjuet har i etterkant verifisert informasjonen som kom frem under intervjuene.

1.4 Bakgrunn

Oppvekst er et av fire kommunalområder i Hitra kommune.

Hitra kommune har i alt seks skoler og oppvekstsentre. Disse ligger spredt rundt i grendene i kommunen og er av varierende størrelse. Fillan skole er den største skolen med både barne- og ungdomsskole og har i alt ca. 300 elever i skoleåret 2021/2022. Dette er den eneste ungdomsskolen i kommunen. De øvrige er enten 1.-4.- eller 1.-7.-skoler. Hemnskjela og Strand oppvekstsenter deler på rektorstillingen. Fillan og Kvenvær har felles rektor, der Kvenvær er en avdeling under Fillan.

Barman oppvekstsenter, 1.-7. trinn

Fillan barne- og ungdomsskole 1.-10 trinn

Hemnskjela oppvekstsenter, 1.-4. trinn (Går over til Strand)

Knarrlagsund oppvekstsenter, 1.- 7. trinn

Kvenvær oppvekstsenter 1-4. trinn. (5 trinn går over til Fillan)

Strand oppvekstsenter, 1.-7 trinn

Elevundersøkelsen³ gjennomføres for alle elever fra 5.-10.trinn hver høst, og har vist at Hitraskolen har hatt høye mobbetall over tid, og at skolemotivasjonen er lav. Se vedlegg 2. Av den grunn er skolemiljø satt på agendaen, og har vært i søkelyset ei tid. Kvalitetsmeldingen for grunnskolen 2021 viser til at det kan være noe usikkert om kvaliteten på tallene i elevundersøkelsen er tilfredsstillende. I den grad vi viser til tall fra elevundersøkelsen i rapporten, er det brukt tall fra Utdanningsdirektoratet, som inneholder de siste målingene. Målingene skjer for 7. og 10 trinn.

Det er ikke alle skoler i Hitra som kjenner seg igjen i statistikken for kommunen som helhet. I denne rapporten omtales alle skolene under ett, og slike nyanser vil i liten grad komme fram. Tall fra elevundersøkelsen og foreldreundersøkelsen viser dette.

³ [Elevundersøkelsen 7. trinn og 10 trinn – mobbing \(udir.no\)](https://udir.no)

1.4.1 Hva er psykososialt skolemiljø?

Ifølge **opplæringsloven** består elevenes miljø av to primære komponenter: fysisk og psykososialt miljø. Denne forvaltningsrevisjonen tar kun for seg elevenes psykososiale miljø. Skolens psykososiale miljø handler om hvordan ansatte og elever oppfører seg overfor hverandre på skolen. Med psykososialt miljø menes de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet opplever dette. Det psykososiale miljøet handler også om hvordan elevene opplever læringssituasjonen. (Elevenes psykososiale miljø blir ofte relatert til mobbing i skolen. I 2017 kom det endringer i opplæringsloven med et nytt kapittel 9A elevene sitt skolemiljø, som har strammet inn skolens arbeid.

Alle elever har rett til et godt psykososialt miljø. Det betyr at skolemiljøet skal fremme helse, trivsel og læring for elevene. De skal blant annet ikke bli utsatt for krenkende ord og handlinger verken fra medelever eller lærere. Krenkende ord og handlinger kan for eksempel være mobbing, vold, rasisme og utestenging, eller enkeltstående utsagn om utseende eller funksjonshemninger.

Det er **elevens egen opplevelse** av det psykososiale miljøet som er avgjørende. Hvis det psykososiale miljøet ikke fremmer helse, trivsel og læring, innebærer det at elevens psykososiale miljø ikke er godt nok. Hvis eleven opplever at noe er ubehagelig og krenkende, skal skolen ta det på alvor. Hitraskolen har en målsetting om at alle lærere har et ansvar for alle elever, og vektlegger at det er elevens subjektive oppfatning som er avgjørende for hva som er krenkelser.

Begrepet **mobbing** brukes i dagligtale som en samlebetegnelse for forhold som påvirker elevenes psykososiale miljø. Det er et begrep som stadig diskuteres. Mobbing blir av Olweus (2013) definert som adferd ment for å påføre skade eller ubehag på andre personer. Det er tre kriterier som er med å beskrive hva mobbing er. Det er at adferden skal være bevisst, ha en viss grad av gjentak og ubalanse i makt. (Olweus, 2013)

Mobbing kan være både fysisk og verbal samt direkte og indirekte. Tøysing, tulling og erting er en del av barn og unges sosialisering. For noen barn betyr ikke erting så mye, men for andre kan det være svært alvorlig (Dalbakk, 2010). Forskning viser at mobbing har negative konsekvenser for den som blir mobbet i form av dårlig selvbilde, angst, depresjon, selvmordstanker, tristhet, håpløshet, mangel på energi og pågangsmot (Dalbakk, 2010). Forskningen viser også at mobberne er overrepresentert blant kriminelle (Olweus, 2013).

En autorativ klasseledelse og sterk skoleledelse som klart uttrykker sitt standpunkt i forhold til mobbing kan bidra til å redusere omfanget av mobbing i skolen (Dalbakk, 2010).

2 FOREBYGGENDE ARBEID

I dette kapitlet presenteres data om hvordan skoleeier, skoleledelsen og skolene arbeider med å forbedre skolemiljøet.

2.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for det forebyggende arbeidet med det psykososiale skolemiljøet

- **Jobber skolene forebyggende for å sikre et trygt og godt skolemiljø?**

2.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Skolen skal ha rutiner for å arbeide systematisk med elevenes psykososiale miljø.
- Skolen skal forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringa til elevene.
- Skolen skal informere elever og foreldre om rettighetene, herunder involvere elevene i planlegging av arbeidet med skolemiljøet.
- Skoleeier og skoleledelse skal sørge for kompetanseutvikling innen det som gjelder elevenes skolemiljø (psykososialt).
- Skoleeier og skoleledelse skal sikre at det er samarbeid mellom tjenester for å forebygge problemer i det psykososiale skolemiljøet.

Utleddningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

2.3 Systematikk i arbeidet

2.3.1 Rutiner

- Skolen skal ha rutiner for å arbeide systematisk med elevenes psykososiale miljø

Skoleledelsen har utarbeidet er **årshjul for kvalitetssikring skole** som viser hva som skal gjennomføres til enhver tid, og hvem i skoleledelsen som er ansvarlig. Årshjulet inneholder alle oppgaver som skal gjennomføres i løpet av et år hvem som skal utføre den. Dette er et styringsdokument for ledelsen, og inneholder blant annet elementer på overordnet nivå for å ivareta skolemiljøet.

Grunnlaget for et systematisk arbeid med skolemiljøet er lagt i **Plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø** som er utarbeidet og vedtatt for perioden 2018-2021. Revisor har ikke kjennskap til når denne eventuelt skal oppdateres. Plan for trygt, godt og inkluderende skolemiljø har 10 vedlegg som i stor grad er rutiner og prosedyrer. Det er følgende vedlegg:

1. Plan for å følge med på elevenes skolemiljø i form av kartlegging -når og hvem som er ansvarlig
2. Rutiner for håndtering av krenkelser og mobbing
3. Handlingsplan ved skolefravær
4. Sjekkliste for kartlegging ved stort skolefravær -skole
5. Sjekkliste for kartlegging ved stort skolefravær -elev
6. Sjekkliste for kartlegging ved stort skolefravær -foresatte
7. Skjema for varsling og dokumentasjon- elevenes skolemiljø
8. Aktivitetsplan skolemiljø (arkiveres i elevmappe)
9. Kommunikasjonslogg
10. Rutine ved uønsket atferd for grunnskolene i Hitra kommune

Disse dokumentene sier noe om «hva skjer når». Kommunen benytter et kvalitetssystem, Compilo, hvor dokumentene skal være tilgjengelig.

Verdigrunnlag og perspektiver i plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljøer gjelder fortsatt (høsten 2022), selv om planen er utarbeidet for en tidligere periode. Noen av rutinene er endret som en følge av utviklingsarbeid i skolen i samarbeid Midtnorsk kompetansesenter for Atferd (MKA). Utviklingsarbeidet er gjennomført for å styrke Hitra skolenes arbeid med å utvikle et profesjonelt læringsfelleskap, og bidra til å skape et trygt og inkluderende læringsmiljø for alle elevene, med vekt på å forebygge og håndtere utfordrende atferd, krenkelser og mobbing. Dette er noe alle ansatte har vært med på, og arbeidet skal videreføres og sikres gjennom et årshjul som synliggjør hvordan skolens psykososiale miljø blir ivaretatt.

Fillan skole var den første skolen i kommunen til å gjennomføre kurspakken i MKA-regi. Kurspakken er senere videreført til de andre skolene. Grendeskolene hadde forelesningene hos Midt Norsk kompetansesenter for Atferd i skoleåret 2021-2022 og er i gang med å innføre tankesettet i praksis.

Kurspakken fra MKA inneholder følgende elementer:

1. God start
2. Relasjonsbygging og klasseledelse
3. Mobbingens psykologi

4. Handlingsløypa med fokus på avdekking og stopping

5. Handlingsløypa med vekt på oppfølging og resosialisering

Som en oppfølging av samarbeidet med MKA har skolene, ved rektorgruppa, utarbeidet et årshjul/årsplan som tar inn elementer fra denne kurspakken, og jobber videre med plan for skolemiljøet i personalgruppa. Planen inneholder skolemiljørelaterte tema for hver måned. Dette årshjulet må ikke forveksles med andre andre årshjul, men er et arbeidsverktøy for å strukturere skolemiljøarbeidet ved den enkelte skole.

Elevundersøkelsen gjennomføres for alle elever på 5.-10.trinn hver høst. Resultatene analyseres på team, i personalet, i elevråd, i ledergruppa, i elevråd, i SU og i møte med kommunalsjef (jf. vedlegg 1 i Plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø). Etterfølgende evalueringer blir foretatt. Denne analysen er med og former arbeidet ved skolen. Det medfører blant annet at rutinene for inspeksjon blir endret, og at de har hatt mer utstrakt bruk av praktiske og varierte læringsarenaer, at de deler opp i grupper på tvers av trinn m.m.

Eksempel på tiltak kan være; gjennomføring av spekterundersøkelse, gjennomføring av STOPP-samtaler med de som krenker/mobber, andre samtaler som for eksempel «Add a Friend», og innføring av klassemiljøtimen.

Dersom det er mistanke om utfordringer gjennomføres en **spekterundersøkelse** med tilhørende oppfølging, blant annet «stopp-samtaler». Spekter er en ikke-anonym undersøkelse om mobbing og andre forhold i læringsmiljøet i en skoleklasse, og er utviklet av Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning (Læringsmiljøsentret) ved Universitetet i Stavanger. Spørsmålene i undersøkelsen er forskningsbaserte og systematisk sammensatt og formulert. Elevene som svarer får mulighet til å navngi personer de opplever som mobbere eller personer som blir mobbet, og valgfritt kan skolen legge til spørsmål om mobbing fra voksne. Spørsmålene i skjemaet handler om popularitet, maktrelasjoner, grupperinger, bråk og mobbing, og målet er at undersøkelsen skal gi lærerne økt forståelse for de sosiale strukturene i elevmiljøet.

Spekterundersøkelsen er nevnt av lærerne ved flere skoler. Noen sier de har brukt den blant de eldste elevene i barnetrinnet, og at den muntlige versjonen er gjennomført på småtrinnet gjennom elevsamtalene. Blant de som har nevnt bruken av spekterundersøkelse, fremhever de nytten av sosiogram der de kartlegger relasjoner mellom elever, eller for å få bedre innsikt i en bestemt problematikk, mens andre sier at de ikke benytter spekter lenger. De som bruker undersøkelsen sier at det har ført til tiltak og endringer blant voksne, og i arbeidet med elevene, både faglig og sosialt. Noen sier og at det kan være behov for ekstra samtaler med elever i

etterkant for å vurdere behov for tiltak. Videre er det ved flere skoler gjennomført trivselsundersøkelse og elevsamtaler.

2.3.2 Forebygging og oppfølging

- Skolen skal forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringa til elevene

Skolene benytter utviklingstid til å jobbe med skolemiljøet. Som en oppfølging av samarbeidet med Midtnorsk kompetansesenter for atferd har flere av skolene utarbeidet et **årshjul** som tar inn elementer fra denne kurspakken, og jobber videre med plan for skolemiljøet i personalgruppa. De årshjulene revisjonen har sett er ganske like i utforming og inneholder ulike tema innenfor skolemiljøarbeid for de fleste av månedene i skoleåret. Eksempel på innhold er: God start (fra MKA-kurset), gjennomgang av Plan for trygt, godt og inkluderende skolemiljø, handlingsløypa, mobbingens psykologi, klasseledelse og relasjonskartlegging. Oppfølgingen i klasserommet dreier seg blant annet om hvordan etablere «den gode timen».

Både rektor og lærere ved skolene forteller om ulike tiltak, tilpasninger og endringer for å følge opp det forebyggende arbeidet. De sier samtidig at god forebygging handler om relasjoner og å tilrettelegge for at det er lav terskel for å ta kontakt med voksne, blant annet gjennom tilgjengelige voksne. Inspeksjonsrutiner er en del av dette. Relasjonsbygging oppleves som viktig i det forebyggende arbeidet, og i den daglige dialogen med eleven. Likedan dette med å vise interesse for elevene. Forebygging handler også om stabilitet. Blant annet at det er få utskiftninger i personalgruppa.

Det er jobbet med **overganger** både mellom barnehage og skole, og overganger i skolen. Arbeidet med overganger er innarbeidet som faste rutiner i årshjulet for kvalitetssikring skole, datert 12.10.21. I Hitra kommune kommer alle elevene fra grendeskolene til Fillan skole for å fullføre ungdomsskolen. I tillegg tar Fillan skole mot elever på mellomtrinnet fra mindre skoler.

Det er videre opprettet stillinger, eller omdisponert stillinger som fungerer som miljørådgivere/sosialrådgivere ved flere skoler. Disse trenger ikke være pedagoger, men har gjerne en annen sosialfaglig bakgrunn. Primæroppgavene for disse er forebyggende arbeid på gruppenivå i klassene og på tvers, i tillegg til å være med i 9A-saker. Videre kan denne være kontaktperson for elever som trenger oppfølging med tanke på trivsel når kontaktlærer ikke er tilgjengelig.

Endret oppdeling av skolen er et annet tiltak som prøves ut på en av skolene. Målet er flere voksne i klasserommet og bedre samarbeid om undervisningen. Dette gjøres også for å utnytte

ressursene på en best mulig måte og koble elever i ulike aldre slik at man unngår at noen elever faller utenfor i små klasser. Dette vil også gjøre det lettere for skolen å sette sammen grupper der man bevisst unngår konstellasjoner som man vet kan føre til konflikt og uro.

Trivselslederprogrammet er et program hvor elever kurses til å være trivselsledere og lærer ulike aktiviteter som de da gjennomfører på tvers av klassene ute i bestemte friminutt gjennom skoleåret.

Ulike **MOT-programmer** er en del av det forebyggende arbeidet:

- Skolen som samfunnsbygger omhandler skolemiljø, det å bli trygge på seg selv, skape fellesskapsfølelse m.m. Her er det også virkemidler med tanke på å involvere foreldre med, deriblant hvordan man kan aktivisere foreldrene i større grad på foreldremøter, legge til rette for at elevene møtes på fritiden osv.
- MOT- SUPER er for småtrinnet, og i tråd med MOTs tanker handler også dette om å bli trygg på seg selv, i gruppa og det å skape fellesskapsfølelse.

Hitra kommune er med i **oppfølgingsordningen**⁴ med veiledning fra NTNU om «Elevenes og lærernes læring» der man og har sett på relasjonsbygging, klasseledelse og å være en tydelig voksen. Dette jobbes det videre med gjennom kollegaobservasjon og samtaler. Det er også sett på felles rutiner og regler som skal legge til rette for et godt skolemiljø med trygge elever.

På spørsmål i elevundersøkelsen 2021-2022 om elevene får støtte fra læreren, herunder om læreren bryr seg om elevene, viser tallene at elevene i 7. trinn i Hitra gir lavere skår enn elever i fylket og landet ellers. Elevene i 10.trinn gir høyere skår enn sammenligningsgruppene på de samme spørsmålene.

2.3.3 Informasjon om rettigheter og involvering i skolemiljøarbeid

- Skolen skal informere elever og foreldre om rettighetene, herunder involvere elevene i planlegging av arbeidet med skolemiljøet.

Skolen skal **informere** elever og foreldre om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og hva dette innebærer i form av aktivitetsplikt. Mer om aktivitetsplikt i kapittel 3.

⁴ [Oppfølgingsordningen](#) skal bidra til at kommuner med svake resultater på sentrale områder av opplæringen over tid får hjelp til å skape bedre læringsmiljø og læringsresultater for elevene i kommunen. I oppfølgingsordningen får kommunen tilbud om støtte og veiledning over en periode på 3 år (Udir.no 2022).

Foreldrene får vanligvis informasjon i foreldremøter, noe som bekreftes av flertallet av både rektorer og lærere. En rektor forteller at dette temaet er ikke er innarbeidet i årshjulet for innhold i foreldremøtene. Dette ønsker denne skolen å endre på.

Ordensreglene sendes med elevene hjem og det har vært en regel om at disse skal leses, underskrives og sendes tilbake til skolen. Det ligger med det en forventning om at foreldre skal gå gjennom ordensreglene med sine barn. Av relevans for skolemiljø inneholder ordensreglene en paragraf om atferd (§5) som beskriver elevenes plikter om blant annet hensyn og respekt, og om varsling dersom eleven opplever seg krenket. Videre om at skolen ikke aksepterer at «noen utsetter medelever eller voksne i skolemiljøet for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, psykisk eller fysisk vold, rasisme, trakassering eller utestenging på skolen, skoleveien eller i det digitale rom».

Kontaktlærer har ansvar for å gjennomføre foreldremøter. Flere av disse viser til årshjulet for skolen sin som beskriver hvilken informasjon som skal gis til foresatte på foreldremøter. Opplæringslovens § 9A har vært fremtredende i foreldremøtene over år, likedan regelverk og skolens rutiner, samt skjema for meldinger. Skolene har planer med fast innhold for ulike trinn, og selv om rettighetene i opplæringsloven ikke har vært fastsatt som en del av innholdet i møtene, er det likevel slik at skolemiljøet kommer opp som et tema.

Til tross for at de fleste sier at informasjon om rettighetene blir gitt, er det også noen som er klar over at de burde informere, men ikke har gjort det. Dette sier noen at de vil ta tak i, andre er usikre på om dette er en gjennomgang som gjøres hvert år. Det er videre vanskelig å sikre seg at alle får informasjonen, da ikke alle foresatte møter. Det skrives ikke referat, men på en av skolene er det nevnt at de har sendt ut skriftlig informasjon til foreldrene. Det sies også at foreldrene er ganske aktive selv for å innhente slik informasjon. Flere av lærerne er tydelige på at det ofte blir gitt mer informasjon når det kommer til en konkret sak.

Elevene får informasjonen om sine rettigheter ut fra hvilket skolenivå de er på. Til de minste blir gjerne informasjon gitt individuelt. Det blir gjort ved at de har samtaler med en trygg voksen.

Informasjon til elever blir gitt løpende og elevrådet er sentral i så måte. Det nevnes at det i tillegg er viktig å informere elever når det oppstår situasjoner.

Skoleeier og skoleledelse er forpliktet i opplæringsloven til å ha brukerorgan. Samarbeidsutvalg, skolemiljøutvalg og foreldreråd og foreldrerådets arbeidsutvalg er obligatoriske utvalg, i tillegg til elevrådet, med elevrepresentanter fra femte trinn og oppover. Skolemiljøutvalget er det utvalget som har et definert ansvar for skolemiljøet.

Elevinvolveringen for de yngste elevene starter med klassens time, der det settes av tid til refleksjon og en mulighet for å ta opp det som rører seg i skolemiljøet. Det vektlegges at alle elever skal med, og de lytter til hva elevene sier om hva de holder på med i friminuttene, og eventuelt hvilke aktiviteter elevene har lyst til å holde på med fremover.

Klassemiljøtimen skal etter intensjonen gjennomføres en gang i uken, og det er kontaktlærer sitt ansvar å få gjennomført og fylle den med innhold, blant annet for å skape et godt klassemiljø. Blant læringsmateriell som brukes i dette arbeidet er «Livet og sånt» som omhandler livsmestring, tilpassa grunnskolen på ulike nivå. Andre benytter «Mitt valg». Det er ulike tema for hver uke, som for eksempel «hva er vennskap?». Ønsket fra lærernes side er at elevene skal få egne verktøy for bruk i hverdagen. Det er fokus på å etablere gode relasjoner med elevene.

Elevråd velges ved noen skoler for 1.-7. trinn, mens andre starter med dette først fra og med 4. trinn. Elevrådet skal inkluderes som en del av arbeidet med forebyggende tiltak, der de får informasjon om aktivitetsplikten, samt at de får være med å foreslå hvordan de kan jobbe forebyggende med trivsel og skolemiljø. Elevrådet skal få lagt fram Plan for trygt, godt og inkluderende skolemiljø årlig. For et av elevrådene er det nevnt at elevene fikk anledning til å komme med innspill og kommentarer på maler som brukes til å melde hendelser og til aktivitetsplaner.

Når det gjelder involvering av elevrådet har rektor ved den største skolen gått inn i klassene og informert hva de forventer av elevrådet. Noen skoler har involvert elevene i å utarbeide tiltak, for å bedre skolemiljøet og prøver med det å lytte til elevstemmen. Det er nevnt at det er potensial for å involvere elevråd i større grad, for eksempel i drøfting av begrep som krenkelser. Det er vanlig ved flere skoler at det er rektor og eventuelt andre ansatte som kaller inn og leder elevrådet.

Resultater fra elevundersøkelsen for elever i 7. og 10.trinn skoleåret 2021-2022, viser at elevene på flere av spørsmålene om elevdemokrati og medvirkning, gir høyere skår enn elever fra fylket og landet ellers. Dette gjelder blant annet om elevene er med på å lage regler for hvordan de skal ha det i klassen/gruppa. På spørsmål om lærerne legger til rette for at elever kan delta i elevrådsarbeid og annet arbeid som tillitsvalgt er 7. trinnseleven og 10. trinnseleven mer delt i sitt syn. 10. trinn er mer fornøyd enn elever fra fylket og landet forøvrig, mens 7. trinn er mindre fornøyd enn elevene fra fylket og landet ellers.

Ved Fillan skole har de begynt med å gå gjennom spørsmålene i elevundersøkelsen med elevene i forkant av besvarelsen. Dette for å sikre at elevene oppfatter hva det spørres etter.

Det er vesentlig med tanke på at elever kommer fra mange nasjoner og behersker norsk språk ulikt.

2.3.4 Kompetanseutvikling

- Skoleeier og skoleledelse skal sørge for kompetanseutvikling om elevenes skolemiljø (psykososialt)

Kursingen, som er gjennomført i samarbeid med Midtnorsk kompetansesenter for Atferd, er kommunens måte å sørge for å heve kompetansen på skolemiljø og samtidig gi de som arbeider med elevene et verktøy for å handtere utfordringene.

Fillan skole startet med MKA- samarbeidet for noen år siden, og var først ute med kursing av ansatte. De øvrige skolene hadde foredrag og kurs i løpet av skoleåret 2021-2022. De ansatte på Fillan skole har derfor et større erfaringsgrunnlag i denne måten å jobbe på, og det er først nå og fremover at grendeskolene kommer etter i arbeidet.

Rektorene forteller at de følger opp og utvikler kompetansen hos lærerkollegiet ved skolene. Begrep som krenkelse/mobbing/uenighet diskuteres gjennom MKA-arbeidet, og tidvis innad i kollegiet gjennom utviklingsarbeidet. Yttergrensene for å gripe inn har vært diskutert, også som følge av evaluering og oppklaring etter utfordrende enkelthendelser. Lærerne/andre ansatte er til tider svært tett på der de vet det kan oppstå situasjoner, og de har forsøkt i så stor grad som mulig å være proaktiv blant annet ved å gå inn i samtaler der de aner økende irritasjon, og forsøke å avlede oppmerksomheten eller bidra til å dra i gang en aktivitet som fenger. Her vil også Trivselslederprogrammet være av betydning.

Når det gjelder klasseledelse, viser flere til rutiner for «Den gode timen» som de er i gang med, selv om grendeskolene ikke har kommet i gang i like stor grad som på Fillan. For noen er den gode timen innarbeidete rutiner, mens andre ikke er seg like bevisst. Skoleledelsen mener lærerne har inntrykk av at det er stilt klare forventninger til hvordan læreren skal opptre i klasserommet, med felles verdigrunnlag, elevsyn, og begrepsapparat.

En av rektorene nevner at skolen har hatt en tradisjonell måte å løse skolemiljøsaker på. Lærerkollegiet har jobbet sammen for å forsøke å få en felles forståelse for årsaker til at atferden hos enkelte elever er som den er, dette for at de skal ha et felles elevsyn. Når det kommer til holdninger og verdier uttaler rektor at det skjer en utvikling, men at de fortsatt har diskusjoner om dette, og at det fortsatt er ulik tilnærming i lærerkollegiet. Skolemiljøet har vært gjennomgående tema på fellestid, og inspeksjonsrutiner drøftes ofte.

Flere av lærerne har uttrykt at de opplever at ledelsen er tydelig på at hva som forventes av læreren når det gjelder verdier og holdninger og at det arbeides med dette ved hver enkelt

skole. Det sies at det fra skoleledelsens side er gitt føringer for klasseledelse både når det gjelder «Den gode timen» og «God start». Noen lærere nevner at de har fellesmøter ved skolen der alle samles, eksempelvis i veilederlaget, der de jobber med tema som klasseledelse, og det å være tydelige leder ei klasserommet. Fokuset har vært på hvordan oppstarten av skoleåret bør være, hvordan få til den gode timen, klasseregler for de enkelte klassene, være bevisste i overgangssituasjoner som for eksempel overganger fra time til friminutt, og at det skal gripes inn ovenfor hendelser, blant annet språkbruk.

Eksempler på en god start kan være ryddighet i klasserom og tidlig oppstart med det faglige. Et annet eksempel på tiltak i forbindelse med en god start er at ved en av skolene skal kontaktlærerne ringe til hjemmene før skolestart for å høre om sommeren har vært god, og ellers sjekke hvordan det står til. Denne rutinen bekreftes av lærerne, og de forteller at de tar notater fra samtalene for å kunne følge opp videre. Oppstarten av skoleåret evalueres løpende. Det handler om å ha forutsigbarhet for elevene og skape en gjenkjennbar skoledag. Et team med erfaring forteller at arbeidet med den gode starten er skriftliggjort. Tidligere var skolestarten friere med turer og bli-kjentopplegg. Nå starter de direkte på det faglige og rett inn i det rutinemessige skolearbeidet, og lærerne erfarer at dette har vært nyttige forbedringer for skolemiljøet.

Det er sagt av flere at det er lav terskel for at lærere kan henvende seg til rektor og skoleledelsen dersom de har utfordringer. Barne- og ungdomsskolen har to tiltaksledere, som kan ta imot slike forespørsler, og om det er konkrete saker kan miljøteamet ved skolen være aktuelt. Rektor har inntrykk av at lærerne vet hvem de kan henvende seg til.

2.3.5 Tverrfaglig samarbeid

- Skoleeier og skoleledelse skal sikre at det er samarbeid mellom tjenester for å forebygge problemer i det psykososiale skolemiljøet

Det er gjort organisatoriske endringer i kommunen for å styrke det tverrfaglige samarbeidet. Kommunalsjef oppvekst har i tillegg til ansvar for barnehager og skoler også fått ansvar for barnevern, helsestasjon, PPT og familieteam (lavterskeltilbud til familier). Kommunalsjefen har jevnlig enhetsledermøter hvor disse tjenestene møtes i arbeidet med oppfølging av barn og unge. Ved barne- og ungdomsskolen er det sosialfaglig rådgiver som koordinerer det tverrfaglige samarbeidet. Helsetjenesten, familietjenesten og politiet involveres ved behov. Skolen som samfunnsbygger er engasjert gjennom MOT.

Helsesykepleier er på skolene en eller to ganger i uka, etter skolestørrelse, og skolene samarbeider ellers med PPT, familietjenesten og andre instanser. Det er etablert et **tiltaksteam** i skolene som møtes en gang i måneden for å diskutere aktuelle elever/grupper

der blant annet miljø og trivsel kan være emner. Tiltaksteamet kan se noe ulikt ut med tanke på hvilke ressurser som er deltakende, grunnet behovene og kompleksitet i de enkelte sakene.

2.4 Vurdering

- Skolen skal ha rutiner for å arbeide systematisk med elevenes psykososiale miljø

Revisor har funnet at Hitraskolen har rutiner for å følge opp skolemiljøet på en systematisk måte. Kommunen har gjort et godt grep med Plan for et godt, trygt og inkluderende skolemiljø, og samarbeidet med MKA for å sikre felles rutiner og praksis ved skolene i kommunen. Det gjenstår noe arbeid med å oppdatere alle rutinene slik at de gjenspeiler praksisen som har utviklet seg gjennom samarbeidet med MKA. Skolene har videre rutiner for å gjennomføre elevundersøkelser, og ytterligere oppfølging med bruk av spekterundersøkelse ved behov. Revisors inntrykk er at spekterundersøkelsen har potensial for å brukes ytterligere.

- Skolen skal forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringa til elevene

Revisor vurderer at både arbeidet som er gjort gjennom oppfølgingsordningen, etablering av den «gode timen», som er i gang ved flere skoler, er med på legge til rette for et trygt og godt skolemiljø. Når bruken av årshjulet er innarbeidet ved alle skolene vil dette bidra til ytterligere å sikre kontinuitet i arbeidet. Dette kommer i tillegg til arbeidet som gjøres med overganger mellom barnehage og skole, overganger mellom skolenivåene, relasjonsbygging, bruk av flere voksne i klasserommet. Likedan er fellestiltak som Trivselslederprogrammet og MOT er med på å styrke det forebyggende arbeidet.

- Skolen skal informere elever og foreldre om rettighetene, herunder involvere elevene i planlegging av arbeidet med skolemiljøet

Elevene informeres om retten til et trygt og godt skolemiljø ut fra utviklingsnivå, enten i individuell samtale med trygg voksen eller i klassens time/elevråd. Elevene får i tillegg konkret informasjon dersom det aktualiseres. Revisor vurderer det slik at det er noe mer usikkert om foreldrene har fått tilsvarende informasjon. Foreldrene skal etter intensjonene få informasjon i foreldremøter, og det er kontaktlærernes ansvar å løfte fram temaet, noe ikke alle gjør. For at informasjonen til foreldrene skal nå fram kreves det både at kontaktlærer gir informasjon, og at foresatte stiller opp på foreldremøtene da det ikke skrives referat fra møtene. Revisor har kjennskap til at informasjonsplikten som lærerne har vil bli synliggjort i årshjulet framover.

Skolens plikt til å informere elever og foreldre om retten til et trygt og godt skolemiljø blir gjort på ulike måter, men skolen kan bli bedre til å sikre at dette gjennomføres, og å sikre seg at

informasjonen når fram. Muligheten elevene har til å involvere seg og påvirke sitt skolemiljø er ivaretatt gjennom klassens time og elevråd.

- Skoleeier og skoleledelse skal sørge for kompetanseutvikling om elevenes skolemiljø (psykososialt)

Revisor vurderer det slik at skolens ledelse har sørget for kompetanseutvikling innen det som gjelder elevenes skolemiljø (psykososialt) ved å gjennomføre utviklingsarbeid ved alle skolene i samarbeid Midtnorsk kompetansesenter for Atferd, (MKA). Revisors inntrykk er at dette arbeidet fortsatt er levende, og at det har satt seg i ulik grad ved de ulike skolene.

- Skoleeier og skoleledelse skal sikre at det er samarbeid mellom tjenester for å forebygge problemer i det psykososiale skolemiljøet

Revisor vurderer at skoleeier og skoleledelse har sikret at det er samarbeid mellom ulike tjenester for å forebygge problemer i det psykososiale skolemiljøet gjennom blant annet organisatoriske endringer. Det at kommunalsjef oppvekst har fått ansvar for barnehager, skoler, barnevern, helsestasjon, PPT og familieteam er en del av dette. Sosialfaglig rådgiver har en viktig koordineringsrolle i dette arbeidet, og det synes naturlig at andre tjenester, helsetjenesten, familietjenesten og politiet involveres ved behov.

3 AKTIVITETSPLIKTEN

I dette kapittelet beskriver vi hvordan kommunen følger opp aktivitetsplikten for at elevene skal få et godt og trygt skolemiljø.

3.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet aktivitetsplikt

- Følger Hitra kommune opp aktivitetsplikten i opplæringsloven?

3.2 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene til problemstillingen om aktivitetsplikten er hentet fra Opplæringslovens kapittel 9A om elevene sitt skolemiljø, og spesielt § 9A-4 som omhandler aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø. Revisjonskriteriene er utledet i vedlegg 1.

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- De som arbeider på skolen, skal følge med og gripe inn mot krenking.
- Ved mistanke om eller kjennskap til at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø skal rektor varsles og saken snarest undersøkes.
- Skolen skal lage en skriftlig plan som oppfyller kravene:
 - a) hvilket problem tiltakene skal løse
 - b) hvilke tiltak skolen har planlagt
 - c) når tiltakene skal gjennomføres
 - d) hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
 - e) når tiltakene skal evalueres
- Skolen skal dokumentere hva som er gjort for å oppfylle aktivitetsplikten

3.3 Utøvelse av aktivitetsplikten

3.3.1 Følge med og gripe inn

- Opplæringsloven sier at de som arbeider på skolen, skal følge med og gripe inn mot krenking.

Plan for trygt, godt og inkluderende skolemiljø inneholder vedlegg som beskriver hvordan denne aktivitetsplikten skal utøves i praksis.

- Vedlegg 1 beskriver hva som skal følges opp/kartlegges, hvem som har ansvar for at det skjer, og når det skal skje.
- Vedlegg 2 – Rutiner for håndtering av krenkelse og mobbing- beskriver plikten til å gripe inn, og at inngripen skal dokumenteres i eget skjema, og avvik registreres i kvalitetssystemet. Rutinen sier at skolen skal handle ut fra det den enkelte elev oppfatter som krenkende ord eller handlinger, at skolen skal ta fatt i hendelser utenom skoletid dersom det virker inn på skolemiljøet.

Rektorene forventer at ansatte følger med, og er opptatt av å få til en felles forståelse i ansattgruppa i forhold til hva det skal reageres på. Flere skoler har jobbet med forståelsen av 9A-saker blant personalet i senere tid, også med tanke på hvordan de behandler en 9A-sak, følger opp, involverer elever og foresatte, evaluerer tiltak og avslutter når den tid kommer. Hva som er en 9A-sak, eller ikke, har vært diskutert ved flere anledninger.

Ifølge rektorene er alle ansatte på skolen orienterte om hva aktivitetsplikten innebærer, inklusive renholdere og vaktmester og kantinepersonell. Bussjåførene skal også ha fått denne informasjonen ved noen skoler. Rektorene er av den oppfatning at ansatte griper inn, og reagerer ovenfor krenking, og rektorene mener selv at de er tydelige på at det er elevens subjektive oppfatning som skal legges til grunn for hva som er krenkende atferd.

Flere lærere bekrefter det rektorene sier, - at det er den eleven som er utsatt for å bli krenket som eier opplevelsen, sannheten og følelsen, og at det ikke er opp til noen andre å vurdere dennes subjektive oppfatning. De fleste mener at det er en felles forståelse om at det er elevens oppfatning av hendelsen som er det avgjørende. Lærerne bekrefter at de har drøftet begrepet blant annet i ansattgruppa og fellesmøte for pedagogisk personal. Selv om det er gjennomført et arbeid for å øke den felles forståelsen for hva krenking er, sier flere at ansattgruppen kunne hatt nytte av å bruke mer tid på refleksjon om hva det skal gripes inn ovenfor, og at det fortsatt kan være ulike tilnærminger i de forskjellige lærerkollegiene.

Et eksempel fra en lærer om observasjoner og oppfølging gjort av ansatte:

I situasjoner hvor de ansatte kan tolke kroppsspråk – men ikke er nær nok til å fange opp hele situasjonen/eller hva som ble sagt, noterer de seg observasjonen, eventuelt tar det opp i kollegiet slik at flere kan følge med. Dette gjelder hendelser elevene selv ikke sier fra om. Dersom det er hendelser som elevene kommer til ansatte med, eller de observerer at noen krenkes, så griper de inn umiddelbart, snakker med de involverte, varsler kontaktlærer og skriver «registrering av hendelse». Kontaktlærer snakker også med de involverte og ringer til foresatte. Det blir oppretta 9A sak om eleven (den ene eller andre veien evt. begge veier)

føler seg krenket på noen som helst måte, eller dersom eleven/foresatte opplever å ikke ha et godt skolemiljø.

Elevundersøkelsen inneholder noen spørsmål som viser hva elevene mener om inngripen fra de voksne ved skolen ved regelbrudd. For skoleåret 2021/2022 har elevene i 7. og 10. trinn svart på spørsmål om de voksne sørger for at de følger reglene for hvordan de skal ha det på skolen, og om de voksne på denne skolen reagerer på samme måte hvis elevene bryter reglene. Elevene i 7. trinn gir lavere skår på spørsmålene enn elever ellers i fylket og landet for øvrig, mens elevene i 10. trinn viser høyere skår enn sammenligningsgruppene.

Kvalitetsmeldingen for Hitraskolen 2021 viser til resultater fra foreldreundersøkelsen for skoleåret 2021-2022: Foreldrene «har en oppfatning av at lærerne reagerer når noen sier eller gjør noe ubehagelig mot en elev, selv om de skårer lavere enn i fjor. De opplever at skolene skulle jobbe enda bedre for å håndtere mobbing på en god måte.»

3.3.2 Varsle og undersøke

- Ved mistanke om eller kjennskap til at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø skal rektor varsles og saken snarest undersøkes.

Både rektorer og lærere er enige om at alle ansatte har ansvar for å melde inn saker. Denne plikten er og beskrevet i vedlegg 2 i Plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø. I planen står det: «Den som oppdager, får henvendelse eller har mistanke om krenkende atferd skal varsle rektor/avdelingsleder. Det skal varsles *raskt* når saken vurderes som alvorlig eller den ansatte er i tvil om alvorsgraden.»

Det finnes et skjema for varsling som skal brukes. Skjema for **varsling** (registrering av hendelse og dokumentasjon ligger som vedlegg 7 i Plan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø og inneholder en beskrivelse av tidspunkt, sted, hvem henvendelsen kommer fra/mottatt av og hva saken gjelder. Eventuell inngripen beskrives, undersøkelse og elevens medvirkning, samt både foreldrenes og skolens vurdering av saken.

Varslingen til rektorene gjøres på ulike måter i Hitraskolen. Noen skoler benytter meldeskjema, mens andre har muntlige rutiner. Stafettlogg er og forsøkt. Skolene benytter Conexsus sin

stafettlogg⁵, men skal etter det revisor har forstått gå over til «Visma Samspill» sin stafettlogg i løpet av høsten 2022.

Rektorene beskriver en praksis som ikke er helt lik fra skole til skole, men er enige om at tilgang til skjema for varsling fins, slik at mulighet for å varsle skriftlig er til stede. Meldeskjema og skjema for varsling forutsettes å være samme skjema. Eksempler fra praksis slik rektorene beskriver det selv:

- En rektor sier at de har eget meldeskjema for aktivitetsplikten liggende i Teams. Meldeskjemaet skal sendes til rektor, deretter rådgiver, og så starter prosessen med å utarbeide aktivitetsplan.
- På en annen skole skjer det muntlig varsling til rektor, og det ligger hendelsesrapport tilgjengelig i kvalitetssystemet Compilo, og på Teams som også skal brukes.
- Den tredje rektoren sier de har et eget skjema for registrering av hendelser. Skjemaet finnes både i Teams, i Compilo, og forekommer også i papirversjon. Både kontaktlærer og rektor skal ha beskjed om det skjer noe.
- På en av skolene sier rektor at de ikke har vært god på å benytte skjemaet for hendelse, men at hendelse har vært rapportert muntlig til rektor, og deretter gått direkte over til en aktivitetsplan.

Lærerne bekrefter det som rektorene sier om praksis om varsling, -at det gjøres på flere ulike måter og at det dokumenteres ulikt. Lærere sier selv at de har et inntrykk av at praksis for varsling ikke er ensartet, men at rektor likevel, på ulikt vis, involveres i sakene. Oppfatningen blant flere er at hendelser som avdekkes tas tak i med en gang.

Undersøkelsesplikt utløses når en ansatt har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, eller eleven selv sier ifra om dette. Undersøkelsen skal få frem fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevens opplevelse av skolemiljøet og hvilke faktorer, og hva som påvirker elevenes opplevelse i begge sider av saken.

Kontaktlæreren er den som i de fleste tilfeller er den som er nærmest til å gjennomføre en undersøkelse. Den som oppdager hendelsen skal melde inn saken, men kontaktlærere skal følge opp videre.

⁵ **Stafettloggen** er en digital loggbok og samhandlingsverktøy for barn/ungdom/familier. Loggen gir oversikt over avtaler og tiltak, hvilke fagpersoner som er involvert, gjennomføring og evaluering av tiltak.

3.3.3 Tiltak - Aktivitetsplan

- Skolen skal lage en skriftlig plan som oppfyller kravene

Kravene til innholdet i aktivitetsplanen går frem av opplæringslovens § 9A-4 sjette ledd bokstav a) til e).

- hvilket problem tiltakene skal løse
- hvilke tiltak skolen har planlagt
- når tiltakene skal gjennomføres
- hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
- når tiltakene skal evalueres

Hitra kommune har en mal for aktivitetsplaner vedlagt i figuren under.

Figur 1. Mal for aktivitetsplan

HITRA KOMMUNE

.... skole

Aktivitetsplan skolemiljø Opplæringsloven §9A-4

§ 9A-2 Retten til eit trygt og godt skolemiljø. Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring. §9A-4 Skolens aktivitetsplikt, fjerde ledd. Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Problembeskrivelse/eleven beskrivelse av situasjonen: (Fisva mener eleven? Gjengi eksakt hva eleven sier. Husk at elevens subjektive opplevelse skal ligge til grunn. Skolen skal sørge for at eleven blir hørt.)

Oppsummering av samtale med foresatte:

Mål for tiltakene: (Eleven (navn) skal oppleve å ha et trygt og godt skolemiljø. (Husk at elevens beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens vurdering av tiltak.) Eleven har deltatt i utarbeidelsen av tiltakene, Barnekonvensjonen artikkel 12: Barnets rett til å bli hørt (sett kryss) ☐ Eleven har deltatt i vurdering og evaluering av tiltakene, Barnekonvensjonen artikkel 12: Barnets rett til å bli hørt (sett kryss) ☐

Tiltak (Tiltak kan være på individnivå, gruppenivå og/eller systemnivå. Tiltak kan også omhandle delmål for helse)	Når	Ansvar (navn på ansvarlig)	Kommentar	Evaluerings (Her skal informasjon om hvordan tiltak har virket komme fram. Samt at elevens opplevelse og vurdering av tiltakene må gjengis)

Dato/sted	Elev	Foresatte	Kontaktlærer	Rektor
-----------	------	-----------	--------------	--------

Hvis du mener skolen ikke har gjort nok, kan du melde fra til Statsforvalteren. De skal finne ut om skolen har gjort jobben sin, og hjelpe deg slik at du får det bra.

Kilde: Hitra kommune

Lærerne utformer i hovedsak innholdet aktivitetsplanene selv, gjerne i samspill med tiltaksleder, teamleder, helsesykepleier etc. Rektor inkluderes også, og gir innspill til planene. Fokus den seneste tiden har vært på gode aktivitetsplaner med påfølgende evaluering av tiltak der elevstemmen (og foresattes stemme) har blitt hørt.

Rutinen for «håndtering av krenkelser og mobbing» tilsier at det gjennomføres samtaler med begge parter, noe lærerne bekrefter at de gjør. Samtale med begge parter gjøres ut fra tankegangen om at det kan være ulike virkelighetsoppfatninger hos den som er krenket og den

som har krenket noen, eller utsatt andre for krenkelser. Elevenes versjon av saken skal skrives ned slik det er sagt, helt nøyaktig, og på den dialekt som brukes. Dette for å unngå misforståelser i ettertid, eller at subjektive vurderinger i form av språk og valg av ord blir med videre.

Det er kontaktlærere sammen med elev og foreldre som utarbeider tiltakene og det er kontaktlærer som har ansvaret for å evaluere. Rektor bistår lærere ved behov. Rutinen tilsier at det skrives referat fra møtene mellom elever og foreldre.

Revisor har gått gjennom et **utvalg av aktivitetsplaner** (10 stk.) fra skolene i Hitra. Gjennomgående viser at det ikke er angitt hvem som er varsler eller når varslet er mottatt i aktivitetsplanene. Dette kan være begrunnet i at «skjema for hendelse» skal ses sammen med aktivitetsplanen.

Aktivitetsplanene revisor har sett på beskriver hva tiltakene skal løse, hvilke tiltak som skal gjennomføres, når tiltakene skal gjennomføres, - med unntak for en plan der det manglet tidsangivelse for noen punkter, og hvem som er ansvarlig for at tiltakene gjennomføres

Det varierer hvor mye som er beskrevet rundt de faktiske forholdene, og i enkelte tilfeller blir «skolen» brukt som ansvarssubjekt.

I omtrent halvparten av aktivitetsplanene var det ikke tidfestet når evaluering skal skje. Evaluering er likevel gjennomført for alle aktivitetsplanene revisor har sett på, men ikke nødvendigvis for alle de tiltakene som er satt opp i planen. Det er forskjeller i hvor lang tid det går før evaluering skjer, og det er forskjeller mellom skolene om de evaluerer på tiltak. I intervjuene har noen lærere i sin egenvurdering sagt at de ikke har vært gode nok på å skrive evalueringer etter tiltak, men at det er tatt tak i og jobbet med. Når det gjelder tiltak for begge parter her revisor ikke sett eksempler på dette.

I 4 av 10 aktivitetsplaner er det ikke krysset av for at eleven er hørt i saken. Revisor ser at det for en av disse planene der dette mangler, er elevens beskrivelse ordrett gjengitt, og planen viser at eleven har fått uttale seg om tiltak.

Det forekommer at aktivitetsplanene mangler signaturer. (2 av 10). I disse tilfellene er stafettloggen brukt til å dokumentere at sakene er avsluttet.

3.3.4 Dokumentasjon av aktivitetsplikten

- Skolen skal dokumentere hva som er gjort for å oppfylle aktivitetsplikten

Etter opplæringslovens § 9 A-4 sjuende ledd har skolen en plikt til å dokumentere arbeidet de gjør for å oppfylle de ulike delene av aktivitetsplikten.

I Udir sine regelverkstolkinger⁶ er det vektlagt at *skoleeier* og skoler ikke bør lage et mer omfattende system for dokumentasjon enn nødvendig. Bortsett fra skriftlighet, er det ikke andre formkrav. Udir skriver: «*For plikten til å følge med, kan det tenkes at dokumentasjonsplikten i stor grad vil være knyttet til aktiviteter som omfatter flere elever, grupper eller hele skolen. For plikten til å gripe inn og varsle vil dokumentasjonsplikten i større grad omfatte hva skolen har gjort i en enkelt situasjon.*»

Skolene har ifølge rektor og lærere ulike måter å dokumentere hva som blir gjort fra varsling skjer til en aktivitetsplan er etablert. Malene for hendelsesrapporter/meldeskjema er tilgjengelig flere steder (nevnt både Teams og i Compilo). Dokumentasjonen på at aktivitetsplikten gjennomføres ligger dels i kommunens arkiv, både lagret som elevmapper i arkivsystemet Ephorte, og i papirversjoner. Dels lagres dokumentasjonen ved skolene på lokale passordbeskyttede PCer. Noe utprøving er gjort med lagring i Teams, og noen benytter stafettlogg (en skole har vært pilot på Conexus).

Hitraskolen er på veg over til å etablere en stafettlogg der alle skolemiljøsaker skal følges opp og dokumenteres. Høsten 2022 arbeides det med å utarbeide maler i Visma Flyt Samspill slik at stafettloggen kommer på plass. Foreløpig skjer mye via Teams, og dette er ikke vurdert å være tilfredsstillende sikkerhetsmessig, noe flere har vært opptatt av.

3.4 Vurdering

- De som arbeider på skolen, skal følge med og gripe inn mot krenking.

For å kunne følge med og gripe inn mot krenking forutsettes kunnskap om krenkelsesbegrepet. Det er bekreftet at alle skoler har hatt drøftinger om hva som er krenkelser, og at alle ansatte har deltatt i kompetanseheving på området. Revisor vurderer på det grunnlaget at de voksne ved skolene har kompetansegrunnlag for å kunne gripe inn, og at å følge med og gripe inn er noe ansatte er opptatt av både i klasserommet og i friminuttene (inspeksjon). Elevene bekrefter gjennom elevundersøkelsen at de i stor grad er enig i at de voksne sørger for at regler for hvordan de skal ha det på skolen følges opp, og videre at de voksne reagerer på samme måte hvis elevene bryter reglene. Ettersom det fortsatt er noe ulik tilnærming i praksis, bør skoleledelsen fortsette å ha oppmerksomheten

⁶ Skolemiljø Udir-3-20 17

rettet mot krenkelsesbegrepet gjennom å legge opp til å fortsette med jevnlige refleksjoner i ansattgruppene. Dette for å sikre at alle ansatte følger med og griper inn når det trengs.

- Ved mistanke om eller kjennskap til at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø skal rektor varsles og saken snarest undersøkes.

Kriteriet om at rektor skal varsles synes å være innfridd. Gjennomgående har revisor inntrykk av at rektor er orientert når en hendelse oppstår, men at kommunens egne rutiner for å varsle skriftlig ikke er godt nok innarbeidet. Varslingen gjennomføres ulikt, og det gjøres både muntlig og skriftlig. Revisor har videre inntrykk av at undersøkelsesplikten er ivaretatt, og at kontaktlærerne i de fleste tilfeller tar dette ansvaret. Rektor bistår ved behov.

- Skolen skal lage en skriftlig plan som oppfyller kravene til hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene og når tiltakene skal evalueres

Skolene bruker en felles mal for aktivitetsplaner som inneholder de punktene som tilfredsstiller kravene til en aktivitetsplan, i den grad den er utfylt etter intensjonene. Revisor har gjennom å se på et utvalg aktivitetsplaner funnet at skolene må bli bedre på å sikre at alle kravene er oppfylt.

Revisor vurderer at «skolen» brukt som ansvarssubjekt kan bli for uspesifikt med tanke på å konkret tillegge noen ansvaret for oppfølgingen. Denne praksisen bør endres.

At elevene blir hørt vurderer revisor som vesentlig og må med som en del av alle aktivitetsplaner.

Evalueringene kan bli bedre ved å vurdere opp mot de enkelte tiltak

Revisor vurderer at signaturer er av betydning for å kunne si om en plan og en oppfølging av eleven er avsluttet. Dette bør sikres i framtidige løsninger.

- Skolen skal dokumentere hva som er gjort for å oppfylle aktivitetsplikten

Det er gjennomført et godt arbeid med å legge til rette med maler for dokumentasjon av aktivitetsplikten. Revisor finner at malene brukes veldig forskjellig, men skriftlighet er det eneste kravet, og da er det opp til kommunen om det er ønskelig med en enhetlig praksis. Det pågår et arbeid når rapporten skrives høsten 2022 med å etablere en stafettlogg der alle skolemiljøsaker skal følges opp og dokumenteres. I dette ligger en forventning om at de sikkerhetsmessige svakheter som kommunen selv er klar over vil bli ryddet av vegen. Kommunen kan ha en utfordring dersom sakene er lagret ulike steder, både med tanke på personvern, og eventuelle saker i ettertid.

4 KOMMUNEDIREKTØRENS UTTALELSE

En foreløpig rapport ble sendt til kommunedirektøren i Hitra kommune 08.12.22 for uttalelse. Revisjon Midt-Norge SA mottok svar fra kommunedirektøren 10.01.23.

Uttalelsen er vedlagt rapporten (vedlegg 3). Revisor har korrigert faktafeil i tråd med tilbakemeldingene fra kommunedirektøren. Uttalelsen har ut over dette medført en endring i anbefalingene.

5 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

5.1 Konklusjon

Forvaltningsrevisjonen har undersøkt følgende problemstillinger:

1. Jobber skolene forebyggende for å sikre et trygt og godt skolemiljø?

Revisor konkluderer med at skolene i stor grad jobber forebyggende for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Revisor har følgende kommentarer:

- Plan og rutiner er etablert. Planen er av eldre dato og bør oppdateres.
- Utviklingsarbeidet har ført til nye rutiner, som er innført ved alle skoler. Disse har satt seg i ulik grad ved skolene, og vil kreve fortsatt oppfølging framover.
- Det kan gjøres mer for å sikre at foreldrene er tilstrekkelig informert om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.

2. Følger Hitra kommune opp aktivitetsplikten i opplæringsloven?

Revisors konkluderer med aktivitetsplikten i opplæringsloven ikke er fulgt opp godt nok på alle områder. Det gjelder spesielt kravene til aktivitetsplaner, der et utvalg av saker viser at skolene må bli bedre på å sikre at formalitetene er i orden, og at dokumentasjonen sikres for framtiden.

5.2 Anbefalinger

Revisor anbefaler at

- Plan for Trygt, godt og inkluderende skolemiljø bør oppdateres i henhold til gjennomført utviklingsarbeid og implementering av praksis.
- Skoleledelsen bør sikre seg at alle foresatte er informert om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.
- Kravet til innhold i aktivitetsplaner må sikres.

KILDER

Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (Opplæringsloven) LOV-1998-07-17-61

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). LOV-2018-06-22-83

Dalbakk, J-A. (2010): Mobbing i skolen: En litteraturgjennomgang av eksisterende forskning, og undersøkelser av skolen tiltak for å bekjempe og forebygge mobbing. Masteroppgave i Psykologi PSY-3900, Institutt for Psykologi, Det helsevitenskaplige fakultet, Universitetet i Tromsø

<https://www.forebygging.no/Artikler/2020/Elevers-opplevelse-av-a-delta-i-en-ikke-anonym-undersokelse-om-laringsmiljo-og-mobbing/>

[Elevundersøkelsen 7. trinn og 10 trinn – mobbing \(udir.no\)](https://www.udir.no/elevers-opplevelse-av-a-delta-i-en-ikke-anonym-undersokelse-om-laringsmiljo-og-mobbing/)

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon. FOR-2019-06-17-904

www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Laringsmiljo/avklaring-av-aktivitetsplikten-forhelsesostre-bussjaforer-og-ansatte-i-ppt/

Kvalitetsmelding for Hitraskolen

Forskrift om ordensregler for Hitraskolen

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

I denne forvaltningsrevisjonen er opplæringslovens kapittel 9A sentral. Bestemmelsene i opplæringsloven er utdypet i rundskriv Skolemiljø Udir-3-2017. I innledningskapitlet i rundskrivet vises det til at grunnskoleopplæringen er obligatorisk, og at det er viktig at alle elever har et trygt og godt skolemiljø. Skolemiljøet skal fremme helse, trivsel og læring for elevene. Videre heter det at eleven har en individuell rett til et trygt og godt psykososialt og fysisk skolemiljø, og det fremheves at for det psykososiale miljøet er det elevens egen opplevelse som er avgjørende. Rundskrivet inneholder i hovedsak utdypende bestemmelser om plikten som skolen har når hendelser har oppstått, eller det er mistanke om at det skjer uønskede hendelser rundt en eller flere elevers psykososiale skolemiljø. Men for at retten til et trygt og godt psykososialt skolemiljø skal kunne ivaretas må skolen alene, eller sammen med andre tjenester og organ drive systematisk og aktivt forebyggende arbeid.

Opplæringslovens kapittel 9A trådte i kraft høsten 2017 og skjerpet kravene til elevenes psykososiale skolemiljø. Spesielt §9A-2 som sier at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. §9A-4 fjerde ledd vektlegger at det er elevens opplevelse som er avgjørende.

§ 9A-3 andre ledd sier at skolen skal forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringa til elevene. I den sammenheng blir det viktig at det finnes rutiner for dette arbeidet og at de følges opp i praksis.

§ 9a-8 sier at elevene skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

§9A-9 sier at skolen skal informere elevene og foreldrene om rettighetene i dette kapitlet, om aktivitetsplikten og muligheten for å melde saken til Fylkesmannen. Det tredje leddet i §9A-9 sier at samarbeidsutvalget, skoleutvalget, skolemiljøutvalget, elevrådet og foreldre skal holdes informert om at som er viktig for skolemiljøet og så tidlig som mulig tas med i arbeidet med skolemiljøtiltak.

Opplæringslovens § 10-8 omhandler at skoleeier har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten. Dette omhandler også at skoleeier og skoleledelse skal sørge for kompetanseutvikling innen det som gjelder elevenes skolemiljø.

§ 5-6 andre ledd i Opplæringsloven sier at pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringa bedre til rette for elever med særlige behov. I forhold til skolemiljøet er det også andre offentlige instanser slik som skolehelsetjeneste, barnevern og BUP som kan ha en viktig rolle.

Følgende revisjonskriterier legges til grunn for vurderingene av et systematiske arbeidet.

- Skolen skal ha rutiner for å arbeide systematisk med elevenes psykososiale miljø
- Skolen skal forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringa til elevene
- Skolen skal informere elever og foreldre om rettighetene, herunder involvere elevene i planlegging av arbeidet med skolemiljøet.
- Skoleeier og skoleledelse skal sørge for kompetanseutvikling innen det som gjelder elevenes skolemiljø (psykososialt)
- Skoleeier og skoleledelse skal sikre at det er samarbeid mellom tjenester for å forebygge problemer i det psykososiale skolemiljøet

Aktivitetsplikten

Revisjonskriteriene til problemstillingen om aktivitetsplikten er hentet fra Opplæringslovens kapittel 9A om elevenes sitt skolemiljø og spesielt §9A-4 som omhandler aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø.

§9-4 første ledd sier at alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom det er mulig.

§9-4 andre ledd sier at de som arbeider på skolen skal varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller.

§9-4 tredje ledd sier at ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarest undersøke saken.

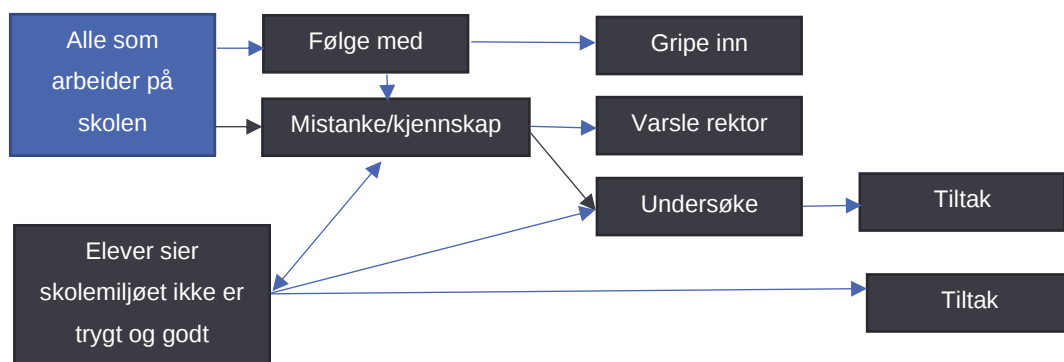
§9-4 fjerde ledd sier at når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal skolen så langt det finnes egnede tiltak sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

§9A-4 femte ledd sier at skolen skal sørge for at involverte elever blir hørt. Hva som er best for elevenes, skal være et grunnleggende hensyn i skolen sitt arbeid.

§9A-4 sjette ledd sier at skolen skal lag en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå:

- Hvilke problem tiltaket skal løse
- Hvilke tiltak skolen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

§9A-4 sjuende ledd slår fast at skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å fylle opp aktivitetsplikten etter frøste til femte ledd.

Figur 2. Skisse av aktivitetsplikten kilde: Revisjon Midt-Norge

Revisor har utledet følgende revisjonskriterier:

- De som arbeider på skolen, skal følge med og gripe inn mot krenking
- Ved mistanke om eller kjennskap til at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø skal rektor varsles og saken snarest undersøkes
- Skolen skal lage en skriftlig plan som oppfyller kravene
 1. Hvilke problem tiltaket skal løse
 2. Hvilke tiltak skolen har planlagt
 3. Når tiltakene skal gjennomføres
 4. Hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltakene
 5. Når tiltakene skal evalueres
- Skolen skal dokumentere hva som er gjort for å oppfylle aktivitetsplikten

VEDLEGG 2 ELEVUNDERSØKELSEN

Utvalg	År	Prikket	Sist oppdatert
Hitra kommune (21-22)	21-22		07.06.2022

«x» eller «-» = prikket (skjult)

Elevundersøkelsen

Snitt	Hitra kommune (21-22)
1. Motivasjon og mestring	
1.1 Motivasjon	3,58
1.2 Innsats	3,86
1.3 Mestring	3,79
1.4 Faglig utfordring	3,95
1.5 Relevant opplæring	3,70
2. Arbeidsmiljø	
2.1 Trivsel	4,05
2.2 Trygt miljø	3,90
2.5 Mobbing blant elever	4,44
2.6 Digital mobbing	4,66
2.7 Mobbing fra voksne	4,84
3. Klasseledelse	
3.1 Støtte fra lærerne	4,18
3.2 Arbeidsro	3,26
3.3 Elevdemokrati og medvirkning	3,79
3.4 Felles regler	4,15
3.5 Læringskultur	3,79
3.6 Praktisk opplæring	3,44
3.7 Variert opplæring	3,95
4. Vurdering	
4.1 Vurdering for læring	3,83
4.2 Egenvurdering	3,29
4.3 Vurdering for læring (Skoleporten)	3,63
5. Veiledning og rådgivning	
5.1 Skolehelsetjenesten	3,97
5.2 Rådgivning	3,89
6. Støtte hjemmefra	
6.1 Støtte hjemmefra	4,05
7. Prioriterte tilleggsspørsmål - Udir	
T14 - Digitale ferdigheter	3,68

Kilde: Hitra kommune

VEDLEGG 3 – HØRINGSSVAR

Hitra kommune
OPPVEKST

Revisjon Midt-Norge SA

Dato
10.01.2023

Deres ref.

Vår ref. / Arkivkode
2022/2089-14/ 217

Saksbehandler
Alexander Baklie

Svar på utkast - Forvaltningsrevisjonsrapport - Psykososialt skolemiljø

Hei,

Hitra kommune har følgende tilbakemeldinger på innholdet i forvaltningsrevisjonens rapport om psykososialt skolemiljø.

Rapporten er gjennomgått i felles rektormøte og innholdet er i stor grad noe samtlige deltakere kjenner seg igjen i. Det er tatt grep rundt flere områder og etablert bedre lokale rutiner, det sees på praksisendring innenfor flere områder som er felles for alle enhetene. Gjennom dette ønsker vi å få en mer lik forståelse blant ansatte og ha felles kompetanseheving i Hitraskolen.

Følgende ønskes endret:

Punkt 2.3.5 Tverrfaglig samarbeid – er det ønskelig å justere innholdet til at det er etablert tiltaksteam i skolene, ikke i kommunen. Tiltaksteamet kan se noe ulikt ut med tanke på hvilke ressurser som er deltakende, grunnet behovene og kompleksitet i de enkelte sakene.

Vi ønsker også at de to siste avsnittene under 2.3.5 tas bort, da innholdet er misvisende og den som har svart på spørsmål ikke hadde oversikt over egen enhet i det øyeblikket.

Med hilsen

Alexander Baklie
Kommunalsjef oppvekst

Dokumentet er elektronisk og inneholder derfor ikke underskrift

Postadresse: Rådhusveien 1, 7240 Hitra | Besøksadresse: Rådhusveien 1 |
Telefon: 72 44 17 00 | Org.nr.: 938772924 |
[Slikker digital post med eDialog](mailto:postmottak@hitra.kommune.no) | postmottak@hitra.kommune.no | www.hitra.kommune.no/

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no